

ANNA-KAARI HAKKARAINEN

A woman with dark hair, wearing a light blue, long-sleeved dress, is floating underwater. Her legs are raised and bent at the knees, with her feet pointing towards the surface. The water is a deep blue-green color, and there are some bubbles and ripples around her. The background shows a rocky, uneven seabed.

PURKAUS

TAMMI

Anna-Kaari Hakkarainen

PURKAUS

KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ TAMMI
HELSINKI

SITAATIT

- s. 236: Haldór Laxnessin novellista Linnun laulun kaiku.
Suom. Päivi Kumpulainen. Teoksessa *Meren neitoja ja meren miehiä*.
Toim. S. Holopainen ja P. Kumpulainen. BTJ, 2001.
- s. 241: Malcom Lowryn romaanista *Tulivuoren juurella*.
Suom. Juhani Jaskari. WSOY, 1984.

© ANNA-KAARI HAKKARAINEN JA
KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ TAMMI, 2014
ISBN 978-951-31-7660-0
PAINETTU EU:SSA

Kjarri

1

Kun tulivuori alkaa tammikuisena yönä purkautua Heimaeyn saarella, Kjarri uneksii linnuista. Hän makaa metsästysmajan laverilla kippurassa, reikäinen täkki suojaamaan.

Kjarri herää kimeään ääneen, kuin kirkaisuun.

Kynttilä on sammunut, ja myrskylyhty, mutta majassa kajastaa heikko valo. Sen valossa Kjarri näkee kapean kovan makuupaikkansa yläpuolella seinässä kaiveruksen: sydän ja sen keskellä kirjaimet K ja V. Kjarri ja Vigdis.

Birkin lähdöstä oli silloin kulunut ehkä puoli vuotta. Kjarri oli raaputtanut puukonkärjellä sydämenkaarta huokoiseen seinään. K ja V. Vigdis, Vigdis.

V:ssä on jotain tuttua, Kjarri miettii. Jokin, minkä hän oli nähnyt, oli täsmälleen samanmuotoinen, kuin ongenkoukku. Ja silloin hän tajuaa. Tietenkin.

Tuuli on tyyntynyt, ovi ei lonksu löysissä karmeissaan ja ikkunatkin ovat hiljaa. Valo tulee ulkoa. Se tislautuu paksun ja himmeän lasin läpi ja muuttuu sisällä usvaksi. Mistä valo tulee? Kjarri miettii. Vaikka kylässä palaisivat kaikki lamput, ei niiden hohde ylety tänne asti, Pohjoiskallioiden ylimmille rinteille.

Kjarri nousee sängystä ja avaa oven. Kylmyys kiemurtelee maasta varpaisiin, mutta ilma on lämmintä. Eikä

taivas ole musta, vaan keltainen, yhdeksi tähdeksi räjähtänyt, ja savu kohoaa pilarina pilviin.

Kjarri kävelee muutaman metrin eteenpäin, pysähtyy kielekkeelle ja katsoo alas kylään. Helgafellin vierestä maa on revennyt monen kymmenen metrin matkalta. Auennut kuin haava polveen, syvänä ja terävänä. Kjarri siristää silmiään, käärii takkia tiukemmin ympärilleen ja katsoo kuinka laava lyö tulisina pärskeinä taivaalle. Ihmiset ovat kerääntyneet satamaan, tuhka sataa kaiken päälle hahtuvaisena kuurona.

Siinä hän seisoo. Hän tuntee routaisen rinteen kienensä läpi ja haistaa laavan rikintuoksun.

Siinä hän on. Seisoo, katsoo ja tajuaa, että laava pian peittää hänen kotitalonsa ja sen sisällä nukkuvan Vigdiken alleen.

Eikä hän liiku. Ei edes aio liikkua.

2

Edellisen päivän aamu, tai ehkä jo aamupäivä, aurinko on vasta kohoamaisillaan kylmästä merestä. Vuori purkautuisi seuraavana yönä ja Birk soittaisi pian, mutta Kjarri ei tiedä sitä. Hän istuu kuollut lunni käsissään työvajassaan ja kuuntelee miten ilmassa kieppuvat hiekansirut hiovat ikkunalasia hitaasti himmeäksi. On tammikuun 22. päivä ja myrsky on niin kova, että kalastusalukset ovat palanneet mereltä saaren suojaisaan satamaan.

Kjarri ei satamaa näe. Hänen työhuoneensa on talon kylkeen rakennettu hämäräinen vaja, jonka hyllyiltä täytetyt linnut katsovat sokeilla silmillään ja jonka lattia on täynnä sahanpurua. Kun Kjarri katsoo työvajansa ikkunasta ulos, hän näkee puuttoman maan, joka kohoaa ja peittää näkyvyyden ja kasvaa vuoreksi, joka ravisuttaa tuulisina päivinä itsestään pieniä mustia hiekanjyviä, jotka jäävät kiinni ikkunalaseihin ja ujuttautuvat silmiin ja nenään ja piiloutuvat lunnien sulkiin. Siellä niitä on nytkin, valkoisten sulkien seassa, Kjarri huomaa ja katsoo kuollutta lintua käsissään. Valkoinen vatsa ja musta selkä, naama kuin sirkuksen klovnilla silloin kauan sitten, Kjarri muistaa ja tuntee hattaran tahmaisen sokeisen maun suussaan ja muistaa Vigdixen seisomassa

rantalaiturilla ja Birkin kaivamassa taskuaan ja hattarak-
tikun raidat, ne kulkivat spiraalina kohti taivasta.

Kjarri on saanut pitkästä aikaa tilauksen. Pormes-
tari haluaa täytettyjen lunnien asetelman työhuonet-
taan koristamaan. Kolme lunnia. Kjarri tietää jo, miten
aikoo ne asetella, jokaisen katsomaan eri suuntaan.
Hän hieroo varovasti linnun siipiä saippuoidulla pesu-
sienellä ja haalealla vedellä. Saippuavesi tarttuu kyn-
siin ja rypistää sormien ihon, Kjarri näkee niissä edel-
leen kymmenen pientä rusinaa, aivan niin kuin pienenä
kun he olivat leikkineet koko päivän rannalla, lähettä-
neet pullopostia ja heittäneet kivillä leipiä ja kahlan-
neet ajopuita rantaan turvaan ja juoksivat illan tullen
kylmäkohmeisina kotiin. Pesun jälkeen Kjarri kuivaa
linnun. Ripottelee pellillä lämmittämiään perunajau-
hoja märkiin kohtiin ja hieroo syvälle linnun sulka-
peitteeseen. Kostuneen jauhון paikalle hän ripottelee
uutta.

Työhuoneen seinälle on ripustettu naulaan kalenteri.
Kuukauden kasvi on suola-arho, pienet puikeat kolmio-
maisiet lehdet tiiviisti vastakkain. Taas yksi tammikuu,
jota Kjarrin ei pitänyt viettää saarella.

Saaria kutsutaan Vestmannasaariksi. Valtaosa niistä
on asumattomia, puuttomia ja meren paljaaksi riisu-
mia, mutta suurimmalla niistä on valkoisia parakkimai-
sia taloja ja katulamput ja postitoimisto, jonne kirjeet
tulevat, kun kuoreen kirjoittaa Heimaey. Avomeri alkaa
heti saaren rannoista. Pohjoisessa 15 merimailin päässä
on suurempi saari, mantere, niin kuin täällä sanotaan,
kirkkaalla ilmalla taivaanrannassa saattaa nähdä suu-
ren jäätikön sinisen hehkun. Etelässä ei mitään. Saaren
asukkaat ovat istuttaneet muutamia kitukasvuisia puita
pihoilleen, muuten niitä ei siellä kasva, vain sitkeitä

raparperipensaita suojaamassa taloja Atlantin tuuilta ja tyrskyiltä. Vuoret kehystävät kaakossa ja lounaassa, etelässä kirkko ja ristin muotoinen lentokenttä, pohjoisessa riekaleiset kalliot, joiden alaosa on pilareiksi haljennutta basalttia ja yläosa ruohon ja sammalen sekoitusta, nurminukkaa. Kun kallioiden rakosissa kesäisin pesivät lunnit säikähtävät lentoon, ei aurinkoa hetkeen näy ja pimeys kulkee saaren yli.

Näiden kehysten sisällä on itse kylä, ja sen laidalla talorykelmä, Kirkjubaer, ja Kirkjubaerin laidalla kolmen kammarin talo ja talon kylkeen rakennettu työvaja, sahanpurut ja sulat. Kjarrin lapsuudenkoti, jota hän ja Vigdis nyt asuttavat.

Ja talon ja sen kolmen kammarin ja vajan ja kirkon ja kotiloiden kuorruttamien rantakallioiden alla kaksi mannerlaattaa kohtaa toisensa ja saa toisinaan kahvikupit ja kakkulautaset keittiöiden kaapeissa kilisemään.

Kjarri katsoo ulos työvajansa ikkunasta, Helgafellin tulivuori näkyy keskellä ikkunaa, hartiat lyyssä, hengitys hitaana, huomaamattomana, kuolleeksi sanovat. Kjarri nousee ja venyttelee. Astelee sitten Vigdixen työhuoneen ohi. Sieltä kuuluu kirjoituskoneen rytmikästä naputusta.

”Onko kaikki hyvin?” Kjarri huutaa oven läpi.

”On!” Vigdixen ääni kuuluu vaimeana, mutta sen sävy on positiivinen, varmasti on, Kjarri ajattelee ja huokaisee syvään.

”Hyvä! Juotko kahvia?”

Seinäkello tikittää. Tapetti repsottaa valokatkaisijan ympäriltä ja paljastaa palan tummunutta seinää altaan.

Kjarri kävelee keittiöön, laittaa vesikattilan liedelle ja tiputtaa mokin pohjalle pikakahvia.

”Oliko sitä kahvia?” Vigdis seisoo oviaukossa päällään yöpuku, joka on niin virttynyt, että siitä näkee läpi. Kjarri yrittää olla katsomatta.

Kjarri pinkaisee ylös tuolilta, on sanomassa ”ai sinä halusitkin” mutta pyytää vain Vigdistä istumaan ja kaataa kaikki vedet kattilasta Vigdixen kuppiin, mittaa kolme lusikallista kahvia perään.

Vigdis hörppii kahviaan, sanoo ”au polttaa” ja heiluttelee kättään suunsa edessä kuin karkottaen karpästä tai paholaista ja mumisee suu puoliksi auki Kjarria tuomaan vettä. Vigdis kertoo kahvi suussaan kirjastaan, se pienoisromaani oli vasta alkua. Kjarri nyökyttelee. Hän muistaa miltä Vigdis näytti, kun se näki nimensä sanomalehdessä, kun sen teksti oli voittanut kirjoituskilpailun. Sen hymyn eteen hän tekisi kaikkensa, sen hymyn hän halusi jähmettää Vigdixen kasvoille.

”No mutta... Nyt täytyy mennä jatkamaan”, Vigdis sanoo ja katoaa.

Vuori ikkunalasin takana näyttää Kjarrin mielestä kolmiolta, jonka kaksi kärkeä koskevat kumpuilevaan maahan ja kolmas puhkoo taivasta. Koulussa Kjarrille opetettiin vuosia sitten, että kun kolmion halkaisi kah-tia, syntyi uusi kärki ja uusi kolmio, ja toinen. Kolmio oli ainut muoto, joka ei muuttanut muotoaan, vaikka sen kolmea pistettä kuinka siirteli. Sen katoamiseen olisi tarvittu yhden sivun vääntyminen. Pullistuminen tai räjähtäminen. Liian suuri jännite.

Kahvi on jäänyt kuivaksi terävähuippuiseksi keoksi kupin pohjalle.

3

Kun Kjarri syntyi tammikuun ensimmäisenä yönä Esterin jalkovälistä, Esterin otsalta valui hiki ja suusta purkautui kiro sanoja. Esterin mies Halli ei ollut saanut töistä vapaata ja piteli siksi vastasyntyneen Kjarrin sijasta käsissään kylmää ja liukasta turskaa. Oli niin kylmän kirkas päivä, että Esterin teki oikein paha katsoa ulos sairaalan ikkunoista. Kirkkaus laukaisi hänellä joskus migreenin. Se vaiva ei periytynyt hänen ensimmäiselle lapselleen – jolle he päättivät miehensä kanssa antaa nimeksi Kjartan, joka lyheni nopeasti Kjarriksi – vaan vasta toiselle pojista, sille, joka tulisi syntymään vielä saman vuoden puolella, mutta jonka tulosta Ester ei onneksi tiennyt vielä tuolloin, maatessaan jalkoväli riekaleina pumpulinpehmeiksi kuluneissa lakanoissa sairaalan ikkunan alla.

Ester oli varma, että lapsi olisi tyttö, hänellä oli jo nimikin valmiina, Vigdis. Hänen sisältään tuli poika ja heti perään toinen, eikä hänen miehensä voinut uskoa onneaan.

Vaikka Ester tunsu itsensä ja tunsu Hallin, ei hän osannut ennustaa, mitä heistä yhdessä tulisi, millainen uusi elämä, millaisiksi pojat kasvaisivat, mitä heidän sisältään ilmaantuisi. Piti vain odottaa.

Pojat kasvoivat ja vuodet kuluivat ja Ester alkoi uskoa että tunsivat heidät. Että ne todella olivat tulleet hänestä, nuo kaksi äänestä otusta, jotka puhuivat omaa kieltään ja rakastivat samaa tyttöä, että ne todella olivat joskus asuneet hänen sisällään ja syöneet ja hengittäneet ja juoneet häntä. Jotain sen suuntaista Ester mietti silloin kuin mietti.

Kjarri ei kovinkaan usein ajatellut äitiään. Ei etenkin sen jälkeen, kun äiti oli muuttanut isän perässä mantereelle ja jättänyt kiikkerän talon ja maatuskanukkekokoelmansa hänelle. Silloin Birk oli jo poissa. Ja Vigdis, poissa, vaikka ihan vieressä.

Ei Kjarri mieti äitiään nytkään, kun astelee yksin pitkän hämärän keittiön kylmää lattiaa, valuttaa kattilaan lisää vettä ja laittaa sen uudelleen liedelle. Mutta äiti karkaa Kjarrin ajatuksiin, kun hän tuijottaa sulaneesta lumesta itkuista ikkunaa ja muistaa kuinka hän pienenä istui lämpiminä kevätpäivinä tuntitolkulla avonaisen ikkunan ääressä. Äiti oli kerännyt talven jäljiltä nuukahtaneet ja nahistuneet huonekasvinsa pöydälle ikkunan ääreen, aurinkoa ottamaan, niin kuin äiti sanoi. Kjarri istui vielä viileällä lattialla ja katsoi kuinka valo kulki kasvirykelmän tiheän lehvästön läpi. Aurinko sirotti lattian täyteen valoläikkiä, joista toiset olivat suuria ja toiset pieniä, mutta jokainen niistä oli muodoltaan elliptinen kuin kiertorata, jota heidän planeettansa kulki. Kjarrista oli ihmeellistä, että kaikki lattian läikät olivat samanmuotoisia. Sillä rakokset, joista valovanat lehtien läpi siivilöityivät, olivat erimuotoisia, Kjarri näki sen selvästi, kun hän siristi silmiään valoa vasten.

Nyt ikkuna on kiinni ja valoläikät poissa. Kasvitkin ovat kuolleet aikoja sitten.

Vigdiksen huoneessa soi puhelin. Hälytysääni lakkaa ulvaistuaan muutaman kerran. Kjarri mittaa kahvin, kaataa veden ja kävelee kuppinsa kanssa takaisin työvajaansa. Hän tarttuu veitseen ja viiltää sillä linnun vatsanahan siististi auki.

Vaikka hän on tehnyt saman kymmeniä, satoja kertoja, aina jokin hänen sisällään sävähtää. Kiiltävän siipipeitteen alta paljastuu tummaa ja muodotonta. Pinnan alla kaikki on samaa rumaa. Kaikki se kauneus ja kauheus. Kjarri ajattelee sitä usein, kun hän katsoo vastaantulevia ihmisiä tai seuraa lasten leikkimistä naapuritalon pihalla. Että kun ihoa vähän raaputtaa, sen alta löytyy jotakin, jonka olemassaoloa ei kukaan osaa ennustaa.

Kjarri kuulee miten puhelin soi toistamiseen Vigdiksen huoneessa. Kuuluuko huoneesta huutoa?

Kjarri poistaa nahkan lihasta, ripottelee jauhoja lihan ja nahkan väliin sitä mukaa kuin työ edistyy. Välillä hän pyyhkii jauhoilla veren käsistään ja varoo tahraamasta linnun valkoisia höyheniä. Aina uudelleen hän muistaa tuntea ihmetystä siitä, miten hänen suuret kovat kourensansa pystyvät pysähtymään sellaiseen kosketukseen, niin varmaan ja hellävaraiseen. Lintu on hänen vallas- saan viimeistä sulkaansa myöten.

Silloin Kjarrin puhelin soi. Hänen työhuoneensa puhelinlinja ei soi juuri koskaan – täytettyjä lintuja ei enää tilata. Haloo, Kjarri vastaa, ja haloo, ääni vastaa. Se on Birk. Sanoo tulevansa saarelle. Tekemään haastattelua.

”Niin, aivan... Sinähän olet nykyään niissä lehtihommissa”, Kjarri sanoo ja kuulee kireyden äänessään. ”Ketä tulet haastattelemaan?”

”Haluatko tavata?” Birk kysyy.

”Totta kai. Koska tulet?”

”Olen jo täällä. Nähdään viideltä, sopiiko? Kerhohuoneella.”

Kjarri kuulee Birkin hengityksen, se rahisuttaa linjaa välillä niin lujaa, että korvaan sattuu, niin Birk teki lapsenakin, puristi luuria rystyset valkoisina, painoi leukaa ja suuta vasten, antoi huulten koskettaa sitä. Puheluiden jälkeen Birkin kämmenet olivat tulipunaiset ja kuumat, melkein polttavat.

”Sopii”, Kjarri sanoo. ”Mukavaa nähdä.”

”Nähdään viideltä.”

Kjarri laskee luurin. Birk, kuinka pitkä aika siitä oli? Birk oli käynyt saarella jouluisin, tullut samalla lautalla vanhempien kanssa ja istunut kärsimättömän näköisenä joulupöydässä ja kauhonut sisäänsä ruokia niin nopeasti, että Kjarri ei voinut ymmärtää, miten se kaikki saattoi pysyä sisällä. Birk oli ruskea ja näytti siltä, että oli ainakin kaksi kertaa Kjarrin kokoinen. Birk kertoi juttuja kalastusaluksilta, kalatehtailta ja maalämpölaitoksilta, milloin mistäkin. Vielä silloinkin, kun Kjarri jo tiesi, että Birk teki jotain aivan muuta. Ei Kjarri silti suostunut uskomaan Birkistä pahaa. Birkilläkin oli syynsä. Sitä hän oli yrittänyt sanoa Vigdiksellekin, mutta Vigdis tuijotti mykkänä takaisin ja kääntyi pois.

Kjarri tunsi Birkin poissaolosta ja Vigdixen vihasta yhtä aikaa surua ja iloa. Ne kaksi tunnetta olivat nivoutuneet hänessä niin tiukasti yhteen, ettei hän enää erottanut kumpi oli kumpaa, kumpi oli kasvanut kumman sisälle, versonut vanhan päälle.

4

Kaikki alkoi siitä, kun Kjarri oli kahdeksan ja oli elokuu ja edellinen yö oli ollut se, josta saari tunnetaan.

Joka vuosi yhtenä ennalta arvaamattomana loppukesän yönä pesiinsä jätetyt lunnien poikaset eivät enää pysty vastustamaan nälkää ja valojen houkutusta ja lähtevät liikkeelle, juoksemaan kohti kylää. Niitä on kymmenittäin sadoittain ja ne juoksevat pitkin saaren teitä, jotka vievät alas satama-altaaseen. Tuona yönä kaikki saaren lapset saavat valvoa aamuun asti eikä seuraavana päivänä ole pakko mennä kouluun. He tuovat kukin pahvilaatikon kotoaan ja keräävät juoksevia pikkulunneja niihin ja juoksevat sitten laatikot sylissään rantaan ja heittävät linnun kerrallaan mereen, vapautteen.

Niin myös Kjarri ja Birk olivat tehneet, jo kolmatta kertaa ilman vanhempiaan. He olivat juosseet pimenneiden ikkunoiden ohi ja seuranneet lintujen piipitystä ja jalkojen läpsähdyksiä katua vasten. Laatikon pohjalle oli kertynyt viisi, ehkä kymmenen lintua. Ne olivat käpertyneet toistensa ympärille ja työnsivät nyt nokkiaan toistensa siipien ja vatsavillojen alle ja räpyttelivät mustia nuppineulasilmäänsä.

Kun he tulivat rannalle, oli aurinko nousemassa. He istuivat hetken syömässä nahistuneita eväsleipiä ja katsoivat kuinka meri yritti pitää auringon itsellään.

Silloin tyttö tuli. Ilmestyi jostain siihen määrälle hiekalle. Käveli kohti. Ja kun Kjarri katsoi tyttöä, aurinko tupsahti äkkiarvaamatta piilostaan ja räväytti kirkkaan kehyksen tytön ympärille, kuin salamavalon tai tulirenkaan, ja hetkeksi tytön liike jäähmettyi Kjarrin silmissä.

Tytön sapatot olivat kiinni punaisilla hiuslenkeillä ja kosteus oli irrottanut yksittäisiä hiuksia pitkin naamaa ja huulien poikki ja silmäripsiin. Tyttö ei tervehtinyt, ei sanonut nimeään vaan asteli suoraan lyttääntyneen pahlavaatikon luokse ja nosti yhden lunninpoikasen kämmenilleen.

”Tunnetko miten sen sydän lyö?” Tyttö tuijotti lintua, piti käsiään lomittain sen ympärillä. Tytön silmät ovat ruskeat napit kuin linnulla, Kjarri ajatteli. Tukkakin samanlaista untuvaa kuin siipien alla, ihan pehmeää ja nukkaista.

”Se ei yritä pakoon”, tyttö jatkoi ihmetystä äänessään. ”Ehkä se tietää, että sitä ollaan pelastamassa.”

Tyttö kuiskasi jotain linnun höyheniin, suuteli sitä pääläelle ja heitti sen korkealle ja pitkälle, kauas merelle.

”Se ei osaa vielä lentää”, tyttö sanoi ja hymyili.

Kjarri tuijotti tyttöä ja tunsi sydämen lyönnit kaulallaan.

Ja seuraavana yönä hän näki unta tytöstä. Unessa tyttö työnsi päänsä yhä uudelleen valkoisen linnun untuviin ja aina syvemmälle ja lopulta tyttö ei tullut takaisin vaan katosi linnun sisälle, sukelsi sinne kuin avantoon, katosi nukkaisten nahkan alle. Ja lintu lensi pois, kohti Pohjoiskallioita, vai sittenkin niiden juurelle, satama-altaan suulle, valkoiset kangassiivet lepattaen.

Mutta nyt tyttö seisoi reunalla hiukset poskiin liimaan-tuneina ja tuijotti merelle, katsoi kuinka lunninpoikanen ui jo kaukana mustat pyrstösulat heiluen. Sitten tyttö kääntyi kannoillaan ja jätti kaksi tummaa syvää painau-maa sanaan ja juoksi pois.

”Mitä sinä siinä toljotat”, Birk sanoi naureskellen ja tökkäsi kyynärpäällään Kjarria kylkeen.

”Äh, en mitään”, Kjarri sanoi, nosti yhden linnuista ja heitti sen mereen. Birk heitti perässä.

”Sinne meni!”

Kun Birk heitti seuraavaa lintua, Kjarri kumartui nopeasti laatikon ylle ja nosti yhden linnuista ja työnsi sen takkinsa sisätaskuun. Siellä se räpisteli ja tökki pie-nellä nokallaan hänen rintaansa sydämen kohdalta.

”Oliko siinä kaikki?” Birk kurtisti kulmiaan.

Kjarri ravisteli päätään, itselleen, nyökkäsi sitten kohti Birkiä ja polki maahan vettyneen pahvilaatikon, litisti sen hiekkaa vasten.

”Kukakohan se tyttö oli?” Kjarri uskalsi kysyä, kun he kävelivät Birkin kanssa läpi haukottelevan kylän.

”Miten niin?”

”No kun ei sitä ole aikaisemmin näkynyt.”

”Miten niin?” Birk irvisti ja Kjarri tunsi taas kyynär-pään kyljessään. ”Tyyppi on pihkassa, tyyppi on pih-kassa!”

”Lopeta!” Kjarri läpsäisi Birkiä poskelle ja juoksi pitkin Kirkjuveguria linnun nokka rintaan hakaten. Vaikka hän oli Birkiä melkein vuoden vanhempi, se ei tuntunut siltä. Birk ei kunnioittanut häntä ollenkaan. Siihen olisi tul-tava muutos, Kjarri mietti ja pinkoi pitkin onttoa maata.

Kotona hän tyhjensi kirjoituspöydän laatikon ja laitto sen pohjalle takin päältään – sinisen, keltaisilla liivimäi-

sillä väriraidoilla koristellun. Lintu katsoi mustilla silmillään kun hän laski sen laatikon pohjalle ja työnsi laatikon takkeineen ja lintuineen sängyn alle odottamaan.

Kun hän tuli koulun jälkeen kotiin, äiti istui olohuoneessa ja pisteli vohvelikankaaseen reikiä, ristipistoja, niitä tekivät melkein kaikki saaren naiset, mutta äiti kirjaili niillä monta metriä pitkiin kankaisiin ihmisiä ja kulkukoiria ja räystäitä roikuttavia taloja, kukkia ja roomalaisia suihkulähteitä, kokonaisia elokuvien kohtauksia. Kjarri tervehti äitiään, hipsutti sitten sukkasillaan nopeasti huoneeseensa. Hän veti linnun piilostaan ja nosti sen syliinsä ja silitteli. Hän mietti kuinka kasvattaisi sen isoksi, syöttäisi ja juottaisi, opettaisi rakastamaan itseään. Opettaisi sen kulkemaan aina hänen rinnallaan.

Olohuoneesta kuului ääniä. Isä oli tullut kotiin. Huutoa.

Lintu notkautteli päätään puolelta toiselle. Kjarri silitti kahdella sormella sen selkää ja päälakea ja antoi linnun tötkkiä nokallaan villapaitansa läpi.

Yhtäkkiä isä oli siinä, ovensuussa. Kjarri laski nopeasti linnun takaisin laatikkoon ja käänsi selkensä laatikolle.

”Ei ole mitään hätää. Meillä oli äidin kanssa vain vähän erimielisyyttä.”

Kjarri nyökkäsi.

Isä astui lähemmäs ja silitti hänen päätään.

”Mitäs sinulla on siellä?”

”Ei mitään.”

”Näytähän.”

”Ei minulla ole mitään.”

Isä siirsi poikaansa ja kurkisti ruttuiseen laatikkoon.

”Ei niitä lunneja tänne pitänyt tuoda, vaan auttaa ne mereen.”

”Mutta kun... Se on jo ihan kesy.”

Kjarri riiputti niskaansa ja tapitti lintua silmiin.

”Vaikka lintu kesyyntyisikin, niin riistät siltä elämän, joka sille olisi kuulunut”, isä sanoi. ”Riistät sen vapauden.”

Kjarria ihmetyttää, miten paljon terävämmin hän muistaa kaiken tuosta päivästä eteenpäin. Kun hän ajattelee aikaa, lapsuutta, ennen tytön kohtaamista, silmien edessä näkyy enimmäkseen hahmotonta väri- ja muistomassaa. Kun joku olisi kaatanut kupillisen vettä tuoreen vesivärimaalauksen päälle ja värit olisivat valuneet ja levinneet ja sotkeutuneet, niin että alkuperäiset hahmot saattoi vielä aavistaa mutta niitä oli mahdotonta nähdä selvästi vettyneen väriusvan takaa. Tai kuin maailma olisi pyörinyt välillä hidastetusti ja välillä nopeutetusti tai joskus ilman ääninauhaa. Hän muistaa epämääräisiä selvärajaista kohtauksia sieltä täältä, ja äidin, Birkin, isän.

Mutta tytön saapumisesta lähtien hän muistaa kaiken selvästi: tytön tullessa filmin nopeus asettui kohdilleen ja ääninauha samaan tahtiin huulten liikkeiden kanssa. Kaikki sai merkityksen. Tie oli tie, jota pitkin pääsi tytön talolle. Päivä koostui sekunneista ja minuuteista ja tunteista, jotka tuntuivat joskus liian lyhyiltä ja joskus liian pitkiltä, mutta aina ne tuntuivat. Tytöstä tuli aurinko, jonka kiertolainen hän oli.

Ja takki, sininen nahkean kiiltävä Werther-merkkinen pusakka, jonka rinnusten yli kulki kaksi kaarevaa keltaista raitaa kuin liivit, sitä hän ei tuon illan jälkeen enää käyttänyt ulkona. Hän riiputti takkia kaapissa, ja sellaisina iltoina kun Birk oli varmasti nukkumassa jo huoneessaan, hän kaivoi takin esiin ja puki sen päälleen ja tunsu tytön vierellään ja pienet nokanjäljet rinnassaan.

Sovitaanko, ettei kumpikaan koskaan saa Vigdistä?

Purkaus on kuulas balladi jäätiköiltä, kertomus rakkau-
desta, veljeydestä ja mahdottomista vaihtoehdoista.

Veljekset Kjarri ja Birk tapaavat rannalla yksinäisen
tytön, Vigdixsen. Lunninhuutoja kaikuva kotisaari
kasvattaa lapsista erottamattoman kolmikon, joka unelmoi
yhteisestä elämästä aina ja ikuisesti. Kun lapsuus vaihtuu
nuoruudeksi, rakkaus haluksi, toveruus rikkoutuu ja
yksi heistä lähtee. Palatakseen takaisin samana päivänä
kun vuosisadat hiljaa pysytellyt tulivuori alkaa purkautua.

Runollisen kauniisti kirjoitettu kertomus kietoo kolmen
ihmisen kohtaloon rakkauden ja kuoleman, idyllin ja sen
särkymisen, mutta myös ilon, toivon ja tulevaisuudenuskon.

WWW.TAMMI.FI

PÄÄLLYS: MARKKO TAINA

KANNEN TEOS: FALLING / SUSANNA MAJURI

978-951-31-7660-0 • 84.2